

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Качана Олексія Анатолійовича з теми:
**«СОЦІАЛІЗАЦІЯ УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
ЗАСОБАМИ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ ТА СПОРТИВНО-
МАСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»,**

поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 23 – соціальна робота
спеціальність 231 – Соціальна робота

Актуальність теми дослідження не викликає сумнівів, оскільки в сучасних умовах розвитку українського суспільства, що супроводжується соціальними, економічними та війсьними викликами, особливої ваги набувають питання формування соціально активної, відповідальної, психологічно стійкої та фізично здорової особистості. У контексті реформування системи освіти, посилення уваги до здоров'язбережувальної компетентності учнів проблема соціалізації засобами фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової діяльності набуває особливої практичної значущості. Автор обґрунтовано акцентує увагу на тому, що фізична культура є не лише засобом зміцнення здоров'я, а й потужним соціально-педагогічним ресурсом формування комунікативних умінь, ціннісних орієнтацій, навичок співпраці, лідерства та громадянської активності учнів.

У дисертації визначено об'єкт, предмет, мету, завдання та гіпотезу дослідження, що свідчить про логічність і наукову послідовність авторського задуму. Теоретико-методологічна база дослідження є достатньо ґрунтовною, охоплює сучасні наукові підходи до проблем соціалізації, соціального виховання, фізичного виховання та формування здорового способу життя. Автором використано комплекс взаємопов'язаних теоретичних, емпіричних і статистичних методів, адекватних меті та завданням роботи.

Наукова новизна дисертації полягає у теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці соціально-педагогічних умов соціалізації учнів

засобами фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової діяльності, а також у розробленні структурно-функціональної моделі реалізації зазначених умов.

Практичне значення дослідження полягає у впровадженні комплексу авторських проєктів, спрямованих на розвиток соціально-комунікативних умінь, емоційно-мотиваційної сфери та соціальної активності учнів. Запропоновані автором підходи, командно-орієнтовані технології, елементи гейміфікації та проєктної діяльності можуть бути ефективно використані у практиці роботи закладів загальної середньої освіти, а також у системі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури та соціальних педагогів.

Структура дисертації є логічною та цілісною. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Зміст розділів послідовно розкриває основні аспекти досліджуваної проблеми. Теоретичний аналіз поєднано з результатами експериментальної роботи, що забезпечує наукову переконливість висновків автора. Суттєвою є кількість публікацій здобувача за темою, а саме 26, серед яких наявні не лише статті, а монографія, навчально-методичні посібники, що мають практичну значущість.

У першому розділі дисертації «Теоретичні основи проблеми соціалізації учнів закладів загальної середньої освіти засобами фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової діяльності» автором здійснено ґрунтовний аналіз проблеми соціалізації учнівської молоді в сучасному освітньому просторі, розкрито сутність основних понять дослідження, визначено роль фізичної культури і спорту у формуванні соціально значущих якостей особистості. Позитивним є те, що автор демонструє високий рівень обізнаності з науковими джерелами, використовує міждисциплінарний підхід та вдало поєднує положення соціальної педагогіки, психології, теорії фізичного виховання й сучасних концепцій соціалізації.

Сильною стороною першого розділу є спроба автора осмислити фізичну культуру не лише як навчальний предмет, а як соціально-педагогічне

середовище, у якому формуються цінності, соціальні ролі та досвід міжособистісної взаємодії. Автор вдало підкреслює роль командної діяльності, емоційного досвіду та партнерської взаємодії у процесі соціалізації учнів. Важливим є також звернення до міжнародного досвіду й сучасних освітніх концепцій, що посилює наукову аргументованість дослідження.

У другому розділі дисертації «Обґрунтування та експериментальна перевірка ефективності соціально-педагогічних умов соціалізації учнів закладів загальної середньої освіти засобами фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової діяльності» автором представлено результати практичного етапу дослідження, здійснено теоретичне обґрунтування соціально-педагогічних умов соціалізації учнів, проведено експериментальну перевірку ефективності запропонованої системи роботи.

Позитивним аспектом другого розділу є його практична спрямованість та логічне продовження теоретичних положень, викладених у першому розділі. Автору вдалося продемонструвати послідовність наукового пошуку – від визначення соціально-педагогічних умов до їх практичного впровадження та оцінювання результативності. Сильною стороною розділу є розроблення структурно-функціональної моделі соціалізації учнів, яка охоплює мотиваційно-ціннісний, діяльнісно-поведінковий та соціально-комунікативний компоненти та враховує сучасні підходи до організації фізкультурно-оздоровчої діяльності.

Позитивною рисою другого розділу є також широке використання інноваційних методик і сучасних освітніх технологій: елементів гейміфікації, інтерактивних форм роботи, командотворення, тренінгових технологій, проєктної діяльності. Автор демонструє прагнення модернізувати процес фізичного виховання та надати йому виразного соціалізуючого змісту. Важливим є і те, що експериментальна робота проводилася на базі кількох закладів освіти різних регіонів України, що підвищує практичну значущість результатів дослідження.

Водночас дисертація не позбавлена окремих дискусійних моментів і зауважень.

По-перше, дисертація тільки б виграла, якщо б її автор у параграфі 1.3. одразу чітко описав критерії та показники соціалізованості учнів, за якими відбувається діагностика, а також відповідні рівні. Крім того, варто було подати наочно який критерій/показник за якою методикою діагностується. Вважаємо, що у такий спосіб логіка викладу параграфу набула б чіткості та системності. Теж саме стосується і підрозділу 2.3.

По-друге, під час опису моделі (параграф 2.1.) автор подає її концептуальний блок. На нашу думку, такий блок має передбачати певні парадигми, наукові підходи чи принципи роботи. Також будь-яка модель передбачає не лише мету, а й певний результат роботи (зауважу, що він текстово прописаний на стор. 130). Вважаємо, що автору варто було б подати і етапи реалізації у організаційно-процесуальному блоці.

По-третє, автору варто було б визначитись, що саме він перевіряє – ефективність моделі чи умов, адже в тексті параграфу 2.2 зустрічаються різні підходи.

По-четверте, висновки до розділів варто формулювати більш лаконічно, відповідно до мети параграфів та завдань дослідження.

По-п'яте, у загальних висновках варто було б подати ключові авторські визначення провідних понять.

Загалом дисертаційна робота Качана Олексія Анатолійовича на тему: «Соціалізація учнів закладів загальної середньої освіти засобами фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової діяльності», є цілісною, самостійною, завершеною працею, яку виконано на актуальну тему з використанням наукових методів дослідження. Робота характеризується чіткістю змісту, містить науково обґрунтовані науково-теоретичні результати, які мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, свідчать про особистий внесок здобувачки та

достатньо повно представлені у наукових працях.

Дисертація відповідає спеціальності 231 Соціальна робота та вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії затверджених Постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор Качан Олексій Анатолійович, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 23 Соціальна робота за спеціальністю 231 Соціальна робота.

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор

кафедри розвитку дитини

раннього і дошкільного віку

ДЗ «Луганський національний

університет імені Тараса Шевченка»

Світлана БАДЕР

Підпис Світлани Бадер
Засвідчую
Начальник відділу кадрів Григорій Віктор Микертенко
ДЗ "Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка"

